

A sorozatvető osztály hadtápbiztosításáról

Csampsisz László főhadnagy

A SOROZATVETŐ ALEGYSÉGEK JELLEMZÉSE, HARCI ALKALMAZÁSUK

A korszerű harc, a rakéta atomfegyverek mellett megköveteli más tűz- és csapásmérő eszközök alkalmazását is. Vonatkozik ez a megállapítás a tüzérségre és ezen belül elsősorban a sorozatvetőkre.

A sorozatvető, mint fegyver, először 1941 júliusában került alkalmazásra Szmolenszk védelmének.

Rokoszovszkij marsall így ír erről:

„Arcvonalszakaszunkon első ízben működött egy reaktív tüzérségi, úgynevezett »katyusa« üteg. A »katyusák« valósággal beborították tüzükkkel a harckocsikkal támadó német gyalogságot. Kiugráltak a lövészárkokból és állva gyönyörködtünk a hatásos látványban. De még a harcosok is kiugráltak az árkokból és lelkesen üdvözölték a »katyusák« össztüzeit, látva az ellenség futását. Ennek a fegyvernek a tüze nyílt, élő célok ellen félelmetes.”

A harcitechnika folyamatos tökéletesítése, fejlesztésének eredményeként az elmúlt években megjelentek az MN csapatainál a korszerű sorozatvető alegységek. A sorozatvetők jelentősége rövid idő alatti hatalmas tüzerőben, manőverezőképeségben és a lőtávolság megnövekedésében rejlik. A sorozatvető alegységek megjelenése tovább növeli az ellenség atomeszközei, fontos céljai lefogásának lehetőségét. A sorozatvető alegységek alapvető feladata az ellenség atomeszközeinek, élőerőinek, egyéb tüzészközeinek megsemmisítése, lefogása.

A harcászati, technikai adatok közül feltétlenül ki kell emelni az igen előnyös mutatókat, amelyek alapvetően meghatározzák a sorozatvető harci gép jellemzőit, úgymint a 40 db indítócsövet, amelyekből 20 mp alatt mind a 40 lövedék kilőhető (ez ütegszinten 240, az osztálynál 720 lövést jelent) az oldalirányzás lehetőségét, (jobbra 70°, balra 105°) a lőszerrel történő feltöltés rövid idejét, a nagy lőtávolságot és a harci gép maximális menetsebességét.

A sorozatvető osztályt összességében a következők jellemzik:

- a nagy tűzerő;
- a gyors tűzkiváltás;
- a széles körű manőverezőképeség.

A sorozatvető osztály alapvető céljai olyan mélységben helyezkednek el, melyre az osztály betekinteni megbízhatóan nem tud, csak a HDS, illetve a hadosztály eszközeivel lehet felderíteni. Ebből következik, hogy a sorozatvető osztály elsősorban HDS, illetve HO harcrendi elemként tevékenykedik.

Sorozatvető osztály alkalmazásra kerülhet:

- HDS tü. csoportban, vagy tü. alcsoportban;
- képezheti a főcsapás irányában gl. és hk. ho. megerősítését HO TŰCS-ben vagy a HO PK közvetlen vezetése alatt kerül alkalmazásra;
- kivételes esetekben ETŰCS-ként is alkalmazzák;
- a HDS PK kezében is maradhat;
- a sv. o.-t megosztva, ütegenként nem alkalmazzák.

A sorozatvető osztály harcrendje áll:

- az ütegek harcrendjéből,
- az OPK figyelő harcálláspontjából,
- az osztály raktárak, ellátó szakasz települési körletéből.

A peremvonaltól 4—6 km mélységben van a tüzelőállások körlete. Az egyes üteg tüzelőállások közti távolság 2—3 km. Ugyancsak 2—3 km az üteg tüzelőállások és a lőszerraktár közti távolság mélységben. Az ellátó szakasz és az egyéb raktárak a lőszerszállító szakasztól (lőszer-raktártól) 1—2 km-re helyezkednek el. A lőszerszállító szakasz gépjárművei a lőszer tárolására, átvételére szolgálnak, előfordulhat, hogy a feltöltés is itt történik. Az üteg tüzelőállások mögött kb. 1—1,5 km mélységben helyezkednek el az üteg lőszerszállító járművei. Az üteg lőszer-szállító járművein a lőszerke kicsomagolt állapotban, lőszerakaszokban vannak tárolva, gépkocsinként 40—40 lőszer. Itt történik a harci gépek feltöltése is.

A SOROZATVETŐ OSZTÁLY HADTÁPBIZTOSÍTÁSÁNAK SAJÁTÓSÁGAI

A sorozatvető osztály hadtápbiztosítása a csapathadtáp utasításban meghatározott elvektől és rendszerétől lényegében nem tér el.

A sorozatvető osztály harcrendjéből, harci alkalmazásából adódóan bizonyos sajátosságokkal rendelkezik más tüzegegységekhez (alegységekhez) és az összefegyvernemi csapatokhoz, egységekhez viszonyítva. Hasonlóan más tüzegegységekhez (alegységekhez) a sorozatvető osztály az összefegyvernemi csapatok sávjában kerül alkalmazásra, az osztály hadtápjá pedig a sávon belül a harcrend mögött települ, illetve helyezkedik el a megerősített összefegyvernemi magasabbegység-parancsnok, a szervezetszerű előljáró, vagy az adott kötelék parancsnokának elhatározása szerint.

A sorozatvető osztály előrevonása az összefegyvernemi csapatok útjain történik. Az osztály önálló után- és hátraszállítási utat nem kap, hanem

az összefegyvernemi magasabbegységek útjai közül azokat használja, amelyekre erre a célra kijelölnek. Ezen utak igénybevételénél az osztály parancsnoka, hadtáphelyettese köteles betartani az illetékes összefegyvernemi parancsnok, hadtáphelyettes utasításait.

A kijelölt utaknak ettől eltérő használatára vonatkozó minden igényt kérni kell az illetékes összefegyvernemi parancsnoktól. Az osztály által használt után- és hátraszállítási utak és a hadtápl alegységek települési körlete közötti összekötő utak kijelölése, forgalomra való előkészítése az osztályhadtáp feladata.

Az osztályhadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelmét, valamint őrzését, védelmét a HTPH szervezi meg, a Csapathadtáp utasításban rögzített elvek figyelembevételével, nagy súlyt helyezve a lőszer szállítmányok és a lőszerraktár őrzésére, védelmére.

A csapatok ellátásáért való felelősség elvének megfelelően, a tüzércsapatok ellátása a következők szerint valósul meg:

— a seregtest állományába tartozó tüzércsapatok ellátásáért a seregtest parancsnoka felelős;

— a tüzércsapatokon belüli ellátásért teljes mértékben a parancsnok felelős, így a sorozatvető osztálynál az osztály parancsnoka. Ezen belül:

— az OPK HTPH felelős az alárendelt szolgálati ágakon belüli anyagellátásért, a hadtápl megszervezéséért és az osztályon belüli összes szállítások megszervezéséért és végrehajtásáért;

— a fegyvernemi és szolgálatiág-főnökök (vezetők) közvetlenül felelősek a saját szolgálati ágak anyagellátásáért.

A szállítások vonatkozásában az osztály lőszerszállító gépjárművei egészen a HDS tagozatig bevonásra kerülhetnek. Gyakoribb ennek a fordítottja, a HDS szállít ki lőszerrel egészen az osztály tagozatig, illetve a tüzelőállások körletéhez közeli anyagátadó pontra.

A sorozatvető osztály hadtáplja megközelítően hadosztályszintű lőszerszállító parkkal rendelkezik. Képes két feltöltés (sorozat) 0,66 javadalmazás sv. lőszer szállítására ládázott formában. (144 tonna) Az ütegek szintén két sorozatot szállítanak kicsomagolt állapotban a gk. platóra szerelt lőszerszállító-tároló állványokon.

A sorozatvető osztály szállítási feladatainak döntő hányadát az sv. lőszer szállítása képezi. (lőszerszállítás aránya az összes szállításhoz viszonyítva: 80%).

A lőszerellátás és szállítás szükségszerűen szoros együttműködést követel meg az ellátásért felelős FVF és a szállításért felelős HTPH között, megköveteli az ellátási és szállítási feladatok szigorú koordinálását. A sorozatvető osztály lőszerfelhasználása támadó harcban elérheti, sőt meghaladhatja a 2 javadalmazást, tonnában kifejezve 400—500 tonna. Ennek a hatalmas lőszer mennyiségnek szállítása, fogadása igen nagy terhet ró az osztályhadtápra és az ütegek lőszerszállító rajára.

Az sv. o. ellátásában alapvető helyet foglal el:

- sv. lőszerrel,
- hajtóanyaggal,
- fegyver, harcjármű és harcitechikai eszközzel,

- TÖPFE elleni védőeszközzel,
- élelemmel és
- ruházattal való ellátás.

Az osztály folyamatos anyagellátása érdekében, hasonlóan más egységekhez, meghatározott szintű mozgó készlettel rendelkezik, sv. lőszerből ho. szintű mozgó készlettel.

Az utánszállítás rendszerint a következőképpen kerül végrehajtásra:

- HDS raktárától az osztály raktáraihoz, a HDS szállítóeszközeivel;
- az osztály raktáraktól az ütegek tüzelőállásaihoz, (lőszerellátó helyig) az osztály szállítóeszközeivel.

A lőszer utánszállításában gyakori az egyes közbenső szállítási tagozatok megkerülése. A szállítási tagozatok megkerülése nem változtat a felelősség elvén, a szállítások végrehajtásáért mindig az adott tagozat HTPH-e felelős.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI BIZTOSÍTÁS SAJÁTOSÁGAI

Az osztály eü. biztosítása saját segélyhelye erőivel és eszközeivel történik. Az osztályra nem jellemző az ellenséggel való közvetlen harci érintkezés. Az egészségügyi veszteségek alacsonyabbak, mint az összefegyvernemi alegységeknél. Másik sajátosság, hogy magas a súlyos sebesültek aránya az összsérültekhez viszonyítva, elérheti a 60—70⁰/₀-ot. Az osztály egészségügyi biztosítása más tüzérosztályokhoz hasonlóan történik. Az osztály egészségügyi szolgálatának állománya viszonylag alacsony, lehetőségei korlátozottak. Az osztályon belüli segélynyújtás mérve a (felcseri) szaksegélyig terjed.

A SOROZATVETŐ OSZTÁLY HADTÁPJA

A sv. o. hadtáp biztosítási feladatainak végrehajtására szervezet-szerű hadtáp alegységekkel rendelkezik. Ezen hadtáp alegységek a feladatok végrehajtásához szükséges személyi állománnyal, technikai szállító eszközökkel és anyagi készletekkel rendelkeznek.

Az o. htp. szervezése megfelel a kialakult ellátási rendszernek és biztosítja az osztály folyamatos és teljes anyagi, technikai és egészségügyi biztosítását, a korszerű harc követelményei szerint.

- Az osztály raktárak készletének zöme, 85⁰/₀-át fe. ag. (sv. lőszer) képezi, míg egyéb anyagkészletek minimálisak.

A raktárak anyagkészletei gépkocsikon vannak tárolva, az osztály raktárai mozgók.

— Az egészségügyi szolgálat állománya viszonylag alacsony, szaksegély nyújtására, valamint a várható eü. veszteség kiürítésére képes a tüzelőállásokból a dd. vagy a legközelebbi összefegyvernemi egység segélyhelyre.

— A javító alegységek (fegyverzeti és gjmü. jav. műh.-ek) főleg a kis javítások elvégzésére képesek.

— Az osztály ellátó szakasza az osztály élelem ellátására és gazdasági szükségletének kielégítésére szolgál.

— Az ütegek állományába lőszerszállító rajok vannak rendszeresítve, az üteg lőszerszállító gépkocsikra lőszerpakaszok vannak felszerelve, melyek a lövedékek láda nélküli szállítására és ideiglenes tárolására szolgálnak.

A SOROZATVETŐ OSZTÁLY ANYAGI BIZTOSÍTÁSA

Lőszerellátás

A sv. o. lőszerellátásáért az előljáró FVF, az osztályon belüli lőszerellátásért az osztály FVF a felelős.

A FVF feladata az ellátással kapcsolatban:

- ismerje az osztály fegyverzeti és lőszer helyzetét,
- időben igényelje a feltöltéshez szükséges fegyvereket és lőszerfajtákat,
- szervezze meg az osztály alegységeinek lőszerellátását,
- irányítsa a lőszerraktár tevékenységét,
- készítse el és időben terjessze fel az előljáró által meghatározott jelentéseket.

A sv. o. harctevékenységét és harckészségét az ütegeknél és az osztályraktárakban levő „M” és a létrehozott kiegészítő készletek biztosítják. Az üteg tüzelőállásokban kiegészítő készletek létrehozásának célja a tüzéségi előkészítéshez szükséges lőszer biztosítása, valamint a harc alatti szállítások csökkentése. Kiegészítő készletek létrehozása lehetővé teszi, hogy a tüzéségi előkészítés befejeztével a lőszer „M” készlet szinten maradjon, másrészt szükségtelessé teszi, a harc első óráiban a HDS részéről az sv. lőszer utánszállítását.

A kiegészítő készletek mennyiségét az határozza meg, hogy az ütegek milyen tűzfeladatot oldanak meg, és ennek mennyi a lőszerüksége. A tüzéségi előkészítésre 0,66—1 javadalmazás lőszer szükséges.

Amennyiben az ütegek a tüzelőállás váltásait, a felhalmozott kiegészítő készletet nem használják fel, 1 sorozat kivételével nem képesek elszállítani, gondoskodni kell őrzéséről mindaddig, amíg a HDS nem biztosítja az átvételét, illetve az elszállítását.

A támadóharc tűztámogatására általában 1—1,33 javadalmazás a fogyás. (3—4 sorozat) Ez azt jelenti, hogy a folyamatos ellátás érdekében a HDS 1—2 alkalommal lőszerkiszállítást végez, amelynek konkrét idejét az határozza meg, hogy az osztály milyen készlettel kezdte meg a harcot, hányszor foglalt tüzelőállást és az egyes tüzelőállásokból milyen tűzfeladatokat hajtott végre.

Védelmi harc tüzéségi biztosítása alatt a lőszerfelhasználás rendkívül nagy ingadozást mutat.

Az osztály lőszerellátása mint azt már említettem a HDS raktárból történik. A tüzéségi előkészítéshez szükséges lőszer mennyiséget a HDS többnyire kiszállítja a tüzelőállások körletében közeli találkozási pontra, ahol a szállítmányt a lőszerraktár vezetője fogadja és elvezeti az oszlopot

az előre berendezett anyagátadási pontra. Közvetlenül a tüzelőállásokig való kiszállítás nem célszerű, figyelembe véve a nagyarányú gépjárműmozgást és a korlátozott álcázási lehetőségeket.

A továbbiakban a HDS általában az o. raktárak vonaláig szállítja ki a lőszeret, az átvétel szintén az anyagátadó ponton történik. Előfordul a kiszállítás fordítottja is, az osztály lőszerszállító gépjárművei vételezik a lőszeret a HDS raktárból. A vételezések meggyorsítására az osztály és a HDS raktár között jó módszer a gépkocsicserés megoldás. Az osztályon belüli lőszerellátás az osztály raktárból, illetve az anyagátadó ponttól a tüzelőállásokig vagy az üteg lőszerszállító rajok körletéig történik.

Az osztályon belül a kiszállítás és a vételezés módszere váltakozik a feladatokhoz és lehetőségekhez igazodva.

A belső ellátás célszerűbb változata az sv. ütegek önálló vételezése. Feladat előtt, tüzelőállásváltás után a harci gépek feltöltésre kerülnek. A feltöltés révén leürül az ütegek lőszerszállító parkjának fele. Az üteg szolgálatvezető a leürült gépjárművekkel útbaindul az osztály lőszerraktár területére és felvételezi a következő sorozatot. Kiszállítani a lőszeret az osztályraktárból az ütegekig, közvetlenül a tüzelőállásokig (ellentétben más tüzéralegységekkel) nem célszerű. A sorozatvető osztálynál az osztály raktár ládázott formában tárolja a lőszeret, egy-egy gépkocsin lényegesen kevesebbet, mint ahány az ütegek rakaszos lőszerszállító járművein tárolható kicsomagolt állapotban.

Kiszállítás esetén a tüzelőállások környékén nagyobb lenne a mozgás, mint fordítva. Ezenkívül a tüzelőállások közelében kellene megoldani a lőszer kicsomagolását is, ami az ellenség viszonylagos közelsége és nagyobb felderítési lehetősége következtében szintén nem célszerű.

Összefoglalva röviden az eddig elmondottakat

A tüzérségi előkészítéshez a HDS szállít ki lőszeret, a továbbiakban újabb kiszállításokat végez, többnyire az osztály raktáráig, illetve az o. htp. vételez a HDS raktárból. Osztályon belüli ellátás rendje:

- ütegek harc feladat előtt feltöltenek,
- a továbbiakban az ütegek folyamatosan vételeznek, illetve az o. htp. szállít ki a feladattól, lehetőségeitől függően.

A harci gépek feladat előtti, illetve alkalmazási területre lépés utáni feltöltése megteremti a lehetőségét annak, hogy a sorozatvető osztálynál összességében 5 sorozatot tároljanak, illetve szállítsanak. (1 sorozat a csövekben, 2 sorozat az ütegeknél és 2 sorozat az osztályhadtápnál).

Hajtóanyag ellátás

A hajtóanyagellátást az osztály üzemanyag szolgálatvezető szervezi és végzi. A hajtóanyag ellátás lényegében hasonló más tüzérségek hajtóanyag ellátásához. Sajátosság az ellátás súlyában mutatkozik.

A sv. o.-nál magas a harc- és gépjárművek aránya, az állomány létszámához viszonyítva. Az osztálynál minden három főre egy harc- és gépjármű jut. Ebből következik a lőszerellátás elsődlegessége mellett

igen lényeges terület, a hajtóanyag ellátás. A gyakorlati végrehajtás során erre a területre is kiemelt figyelmet kell fordítani.

Élelem ellátás

Az élelmezési ellátásért az élelmezési szolgálatvezető felelős. Az élelem ellátást végző szerv az osztálynál az ellátó szakasz.

A sv. o. élelem ellátása bonyolultabb, mint más tűzéalegységeké. Az, hogy az étkezés meleg vagy hideg legyen függ a feladattól, a helyzettől és a lehetőségektől. Az élelem ellátás és kiszállítás koordinálását a figyelők területére, közvetlenül az osztályparancsnok végzi.

A tüzelőállások és a törzs részére az étel kiosztása a tüzelőállások mögött kijelölt ételkiosztó helyen, vagy az ellátó szakasz területén történik. Harc alatt minden harci csoport részére ételkiszállítás közvetlenül az ellátó szakasz részéről nem lehetséges. Az osztály, harcrendben 6—7 főbb csoportban helyezkedik el, mintegy 50—60 km² területen. A teljesmértvű kiszállítási feladat meghaladja az ellátó szakasz lehetőségeit.

Ruházati ellátás

Az o. ruh. ellátását a ruházati szolgálatvezető végzi. Az osztály ruházati ellátása nem tér el más egységek, alegységek ruházati ellátásától. Az ellátási feladatokat a harc előkészítése időszakában kell végrehajtani. Harc alatt ruházati ellátást az osztálynál gyakorlatilag nem végeznek, a harc közben felmerült ellátási problémák rendszerint a harc feladat befejezése után kerülnek végrehajtásra. Kivételt képeznek a mentesítéshez szükséges ruházati készletek biztosítása.

ÖSSZEFOGLALVA

A hadtápbiztosítás komplex fogalom, több összetevője van.

A sorozatvető osztály hadtápbiztosításának ismertetése során egyes területekkel szándékosan nem foglalkoztam. Nem volt céлом az osztály hadtápbiztosítását teljes részletességében tárgyalni. Kicsit talán új is a terület. Inkább a sajátosságok kerültek előtérbe és az osztálynál alkalmazott módszerek, megoldások ismertetése. A sorozatvető osztály hadtápbiztosítása még nem teljesen kiforrott. A teljesség igénye nélkül csupán ízelítőt kívántam nyújtani a más területen dolgozó hadtáptiszteknek.